

ΟΔΗΓΟΣ ΠΡΟΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ

Η συνέντευξη πρόσληψης

Αθήνα 2019

Δωρεάν προσφορά της εταιρίας www.hrstrategy.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος

Η συνέντευξη πρόσληψης

- i. Ο σκοπός της συνέντευξης
- ii. Το περιβάλλον της συνέντευξης
- iii. Η προσωπική προετοιμασία για τη συνέντευξη
- iv. Η επαγγελματική προετοιμασία για τη συνέντευξη
- v. Πώς να εκφράσετε τις σκέψεις σας
- vi. Τι να μην εκφράσετε κατά τη διάρκειά της
- vii. Πώς να συμπεριφερθείτε μετά από τη συνέντευξη

Επίλογος

Πρόλογος

Έχουμε πολλές φορές δεχθεί ερωτήματα για το πώς μπορεί η διεξαγωγή μίας συνέντευξης να αποβεί επιτυχής για τους υποψηφίους της εταιρίας μας. Κάθε φορά απαντούμε με προθυμία και δεν κουραζόμαστε να επαναλαμβάνουμε τους γενικούς κανόνες διεξαγωγής της. Προκειμένου όμως η προσπάθεια αυτή να γίνει πιο ολοκληρωμένη, δημιουργήσαμε το παρόν εγχειρίδιο με σκοπό την παροχή βοήθειας προς τους υποψηφίους.

Το παρόν εγχειρίδιο αποτελεί προσφορά της εταιρίας μας ιδιαιτέρως προς τους νέους επαγγελματίες, δεν αποκλείσαμε όμως χρήσιμες πληροφορίες και για τις μεγαλύτερες ηλικίες. Επιδιώκουμε έτσι, οι υποψήφιοι τους οποίους παρουσιάζουμε στους πελάτες μας να είναι όσο το δυνατόν καλύτερα προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουν την πρόκληση της συνέντευξης πρόσληψης.

Σας προτρέπουμε να το μελετήσετε, με την πεποίθηση ότι θα το βρείτε χρήσιμο.

Η συνέντευξη πρόσληψης

Η συνέντευξη αποτελεί την κορυφαία μορφή παρουσίασης του υποψηφίου μπροστά στον επόμενο εργοδότη ή τους εκπροσώπους του. Η παρουσίαση δε αυτή μπορεί να είναι άκρως σημαντική, καθότι σε πολλές περιπτώσεις 1 ή 2 συνεντεύξεις αρκούν για να προκύψει πρόταση συνεργασίας για έναν υποψήφιο ή όχι.

Μετά την υποβολή του βιογραφικού σημειώματος σε μια συμβουλευτική εταιρία ή μία επιχείρηση στην οποία ο υποψήφιος επιθυμεί την πρόσληψη, τα στελέχη των επιχειρήσεων θα πρέπει να αποφασίσουν ποιους θα καλέσουν για συνέντευξη. Δεν είναι όλοι που θα κληθούν υποχρεωτικά για μία συνέντευξη αλλά όπως θα δούμε στα αμέσως επόμενα, οι πιο ταιριαστοί.

Πολλοί υποψήφιοι, επιθυμούν διακαώς τη συνέντευξη, με την απόλυτη πεποίθηση ότι θα κερδίσουν τις εντυπώσεις και θα καταλάβουν τη θέση. Αυτή η θεώρηση είναι σωστή εν μέρει. Αν το βιογραφικό, ως προαπαιτούμενο, δεν είναι φτιαγμένο σωστά, οι εργοδότες θα δυσπιστήσουν για τον ίδιο τον υποψήφιο καθώς επίσης ενδεχομένως θα τον απορρίψουν εκ προοιμίου. Υπό την γενική προϋπόθεση βεβαίως ότι η θέση για την οποία οι υποψήφιοι διαγωνίζονται είναι σύμφωνη με τα προσόντα τους καθώς και ότι οι ίδιοι έχουν αντιληφθεί σωστά το περιεχόμενο της θέσης για την οποία υπέβαλλαν το βιογραφικό τους σημείωμα, και ότι η θέση έχει ακριβώς περιγραφεί σε σχετική προκήρυξη ή αγγελία.

Το κύριο θέμα μας κατά την έκταση του παρόντος εγχειριδίου θα είναι να εξηγήσουμε τι σημαίνει για τους υποψηφίους η συνέντευξη, πώς πρέπει να προετοιμαστούν, πώς να παρουσιάσουν τον εαυτό τους με τον αποτελεσματικότερο τρόπο, έτσι ώστε να εξαντλήσουν κάθε περιθώριο που θα τους δοθεί, προς το συμφέρον τους.

Μην ξεχνάμε ότι η συνέντευξη αποτελεί πάντα μέρος του προσωπικού μας marketing. Και όπως λένε έμπειρα στελέχη της αγοράς, αποτελεί μία ευκαιρία να «πουλήσουμε τον εαυτό μας». Εδώ ας σταθούμε ελάχιστα. Ο εργοδότης προσβλέπει στο να προσελκύσει επαγγελματικές προσωπικότητες. Αυτό από μόνο του σημαίνει ότι η κορυφαία ευκαιρία οι υποψήφιοι να δείξουν αυτό που είναι καθώς και αυτό που ξέρουν να κάνουν, είναι η συνέντευξη. Οι υποψήφιοι θα πρέπει να βάζουν πάντα «τα δυνατά» τους σύμφωνα με μία έκφραση του συρμού.

Ποτέ να μην προσποιούνται, καθώς οι απόψεις τους ίσως και να αξιολογηθούν και να φανούν σαν «ξένο ρούχο» επάνω τους. Σίγουρα όμως να είναι σε εγρήγορση ώστε να παρουσιάσουν το 100% των δυνατοτήτων τους. Όπως θα δούμε και πιο κάτω, η διαδικασία της παρουσιάσής μας είναι σαν την τέχνη του ηθοποιού. Αφαιρώντας όμως το υποκριτικό της τμήμα. Οι εργοδότες, καθώς και τα στελέχη διοίκησης ανθρωπίνου δυναμικού, όπως και τα στελέχη των συμβουλευτικών εταιριών, είτε έχουν συνηθίσει να λαμβάνουν συνεντεύξεις, είτε έχουν εκπαιδευθεί κατάλληλα. Κατά συνέπεια, δεν έχει κανένα απολύτως νόημα μερικές φορές το να προσπαθήσει κάποιος υποψήφιος να τους ξεγελάσει, να τους αποπροσανατολίσει. Αργά ή γρήγορα την αλήθεια θα την ανακαλύψουν.

Οι υποψήφιοι επομένως, μην φορτώνεστε με περιττά βάρη προσποιούμενοι ότι έχετε διαδραματίσει κάποιο ρόλο. Μην ακολουθείτε επίσης τη σκέψη του λήπτη της συνέντευξης, προσπαθώντας να εκμαιεύσετε όχι το τι ρωτάει, αλλά το τι θα ήθελε να του απαντήσετε. Καμιά φορά, ο λήπτης μίας συνέντευξης μπορεί να δίνει την εντύπωση ότι θα ήθελε να του απαντούσατε κάτι άλλο, στην πραγματικότητα όμως να είναι ικανοποιημένος από την απάντηση που ήδη του δώσατε. Όπως λέει ένας ποιητής: «να βγάζεις φως από τη φλόγα σου κι ας είσαι ένα ταπεινό λυχνάρι». Δεν χρειάζεται να δημιουργείτε τεχνητές εικόνες και ιδανικούς κόσμους. Πολλοί από τους υποψηφίους έχετε τα προσόντα και άλλοι από τους λοιπούς υποψηφίους είναι κατώτεροι από εσάς. Πάντα θα υπάρχουν καλύτεροί σας, ας μην φορτώνεστε όμως

με περιττές σκέψεις. Οπλιστείτε με αυτά τα όπλα που έχετε και θυμηθείτε ότι στην αγορά εργασίας, πλην εποχιακών εργασιών, το 95% των εργαζομένων έχουν μία εργασία σε κάποιον εργοδότη. Κατά συνέπεια, διατηρήστε το άγχος σας πάντοτε ελεγχόμενο. Δεν έχετε τίποτα να χάσετε από μία συνέντευξη. Καθώς και τίποτα να φοβηθείτε.

Ο σκοπός της συνέντευξης

Η συνέντευξη διεξάγεται προκειμένου ο εργοδότης να «ανακαλύψει» καλύτερα το άτομο, τον άνθρωπο, την προσωπικότητα που κρύβεται πίσω από το βιογραφικό σημείωμα και τις λοιπές συστάσεις. Είναι απαραίτητη διότι στο βιογραφικό σημείωμα δεν μπορεί κανείς να διακρίνει τα στοιχεία της προσωπικότητας και συγκεκριμένα συναισθήματα, αξίες, ιδανικά, αντιλήψεις, γενικές ή ειδικότερες απόψεις. Βασικό μέλημα του εργοδότη είναι να ανακαλύψει την «χημεία» του υποψηφίου με το περιβάλλον, η οποία εισάγει τους νεότερους κυρίως στην αγορά εργασίας σε μία νέα έννοια: δεν είναι τα τυπικά προσόντα, τα οποία έως το πρόσφατο παρελθόν είχαν μάλλον συνηθίσει να καθορίζουν την επίδοσή τους, όπως πχ. ο βαθμός πτυχίου, αλλά τα σχετικά προσόντα, αυτά που καθιστούν έναν υποψήφιο «επιθυμητό» ή καλύτερα «πιο ταιριαστό» σε ένα εργασιακό περιβάλλον.

Είναι επομένως η συνέντευξη μία διαδικασία πάρα πολύ υποκειμενική που στηρίζεται κατά πολύ στις επιδιώξεις και των δύο μερών της υποψηφίου εργοδότη και υποψηφίου υπαλλήλου. Το αν είναι τυχαία είναι επίσης ένα σημαντικό ζήτημα. Πράγματι, καθώς η συνέντευξη βασίζεται σε εντυπώσεις, η τυχαιότητα μπορεί, μερικές φορές, να γείρει την πλάστιγγα των εντυπώσεων προς την θετική ή την αρνητική κατεύθυνση. Δεν θα αποκλείαμε ποτέ τον παράγοντα «τύχη» από τις σκέψεις μας περί αξιολόγησης των ανθρώπων μέσω μίας συνέντευξης.

Στα επόμενα, θα εστιάσουμε κυρίως στην προσωπική συνέντευξη. Το επίπεδο γνώσεων και οι συστάσεις αποτελούν κομβικά σημεία κατά την επιλογή προσωπικού, η συνέντευξη για τους προ-εκτεθέντες λόγους, είναι ικανή να αλλάξει την ροή των σκέψεων του υποψηφίου εργοδότη, προς εντελώς διαφορετική κατεύθυνση.

Τι είναι εκείνο όμως που βαρύνει, συντελώντας σε αυτή την αλλαγή; Το μυστικό έγκειται στην ανάλυση των επιτευγμάτων, και στη γενεσιουργό τους αιτία που καλείται «επαγγελματική προσωπικότητα». Οι υποψήφιοι καλούνται να προβάλουν τόσο το παρελθόν τους, μέσω της επίδειξης των σπουδών και των ετών προϋπηρεσίας τους καθώς και των θέσεων στις οποίες είχαν διατελέσει με επιτυχία, πιο πολύ όμως καλούνται να πείσουν ότι είναι ικανοί πως κατά το μέλλον, θα συνεχίσουν επίσης τα καλά αποτελέσματα, θα επιδείξουν κατάλληλα επιτεύγματα, και τελικώς θα συμβάλλουν στην επιτυχία της επιχείρησης στην οποία θα κληθούν να αναλάβουν νέα καθήκοντα. Το αν θα καταφέρουν οι υποψήφιοι τελικώς να πείσουν ότι είναι ικανοί και κατάλληλοι για την θέση εργασίας που τους προτείνεται εξαρτάται και από τους δύο, εργοδότη και υποψήφιο. Πρέπει και οι δύο να έχουν τη θετική διάθεση να αντιληφθούν ο ένας τα μηνύματα του άλλου, να τα αποδεχθούν και εν συνεχεία να τα πιστέψουν.

Γενικώς οι διεργασίες της συνέντευξης είναι δύσκολες, συχνά προκαλούν «πονοκέφαλο» τουλάχιστον στη μία εκ των δύο πλευρών. Στο παρόν εγχειρίδιο αποστολή μας είναι να πραγματευθούμε το θέμα από την πλευρά του υποψηφίου.

Το περιβάλλον της συνέντευξης

Η συνέντευξη πρόσωπο με πρόσωπο, συνήθως προτείνεται στο χώρο των γραφείων ή άλλων εγκαταστάσεων του πιθανού εργοδότη. Η γενική θεωρία επιτάσσει οι υποδομές της συνέντευξης να διασφαλίζουν την ιδιωτικότητα και κυρίως την ηρεμία. Αυτό θα επιδείξει σεβασμό στον υποψήφιο αλλά και στον εργοδότη, ο οποίος οφείλει να επικεντρώνει τις νοητικές του δυνάμεις αλλά και τα ένστικτά του όπως θα δούμε πιο κάτω, στην προσπάθεια ανίχνευσης των δυνατοτήτων του υποψηφίου, καθώς και αξιολόγησής τους. Όταν προσερχόμαστε να παραχωρήσουμε μία συνέντευξη, δύο-τρία πλήκτρα που μας χωρίζουν από τη σίγαση του τηλεφώνου μας δεν είναι καθόλου κακή ιδέα να χρησιμοποιηθούν. Το οφείλουμε να συμβάλλουμε εμείς στην ηρεμία του χώρου.

Θα προτείνουμε οι υποψήφιοι να είναι ακριβείς ως προς τους χρόνους προσελεύσεως, να έχουν την πρόνοια να ντυθούν καταλλήλως, να μην φορέσουν έντονα αρώματα, να κάθονται με έναν ευγενικό, θα λέγαμε επαγγελματικό τρόπο στην καρέκλα τους, να αποφεύγουν έντονα και διαρκή χτυπήματα των ποδιών στο πάτωμα, έντονες ή νευρικές κινήσεις των χεριών, το να παίζουν με το κομπολόι, το ρολόι, την αλυσίδα τους, το κινητό τους ή να παρουσιάζουν σημαντικές αυξομειώσεις της έντασης της φωνής τους.

Καθότι είμαστε στην Ελλάδα, όπου οι τρόποι ευγένειας περιέχονται ακόμα και στη γραμματική μας, ας χρησιμοποιήσουμε τον πληθυντικό, εκτός και αν μας παραχωρηθεί η ευχέρεια να απευθυνόμαστε στον συνομιλητή μας στον ενικό. Σε κάθε περίπτωση όμως ας μην το ζητήσουμε εμείς πρώτοι και αν μας προταθεί από τον λήπτη της συνέντευξης ας τον/την ευχαριστήσουμε γι' αυτόν τον λόγο. Πολύ προσοχή επίσης στο ότι άλλο είναι να μας επιτραπεί να μιλήσουμε στον ενικό και άλλο να «ελαφρύνουμε» τη λεκτική μας επικοινωνία με εκφράσεις του συρμού.

Πολλές φορές, ίσως ο συνομιλητής μας θέλει να μας δοκιμάσει και όχι ότι αισθάνεται τόσο οικεία απέναντί μας. Δεν είναι μεν τόσο κομψή ως παγίδα, αλλά ενίοτε χρησιμοποιείται και καλό θα είναι να την αποφεύγουμε.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το θέμα της νευρικότητας των υποψηφίων. Δύσκολο θέμα. Ας κάνουμε όμως ό,τι μπορούμε για το ζήτημα αυτό, δοκιμάζοντας τρόπους έγκαιρης καταπολέμησης της νευρικότητας, η οποία εξάλλου θα μπορούσε να διασπάσει την προσοχή του λήπτη της συνέντευξης και κυρίως να τον εκνευρίσει.

Δεν είναι λίγοι οι υποψήφιοι εργοδότες οι οποίοι θα εκλάβουν τη νευρικότητα από μεριάς του υποψηφίου ως έλλειψη ψυχραιμίας.

Άλλοι εργοδότες, θα μπορούσαν να την ερμηνεύσουν ως έμμεση μεν, πλην όμως έμπρακτη παραδοχή ότι ο υποψήφιος δεν πληροί τις προδιαγραφές της θέσης, ότι φοβάται ή ότι είναι ένας χαρακτήρας με πάρα πολλά προβλήματα. Οι εργοδότες θα ήθελαν να συνεργασθούν με κάποιον/α που θα προσδώσει νέα δύναμη στην εταιρία τους, ενώ θα απέφευγαν να συνεργασθούν με ανθρώπους που έχουν σοβαρά προβλήματα. Ας κρατήσουμε το περιβάλλον όσο πιο αξιοπρεπές και επαγγελματικού τύπου γίνεται.

Η προσωπική προετοιμασία για τη συνέντευξη

Επειδή η συνέντευξη αποτελεί την κορυφαία πράξη μιας σειράς ενεργειών που θα οδηγήσουν σε πιθανή πρόταση πρόσληψης, η προσωπική προετοιμασία των υποψηφίων θα πρέπει να είναι πλήρης και οργανωμένη. Οι υποψήφιοι θα πρέπει να στοχεύουν πάντα στο σχηματισμό άριστων προσωπικών εντυπώσεων προς τους λήπτες της συνέντευξης. Οι εντυπώσεις τις οποίες οι λήπτες των συνεντεύξεων θα αποκομίσουν, εκτός από γενικές θα είναι και ειδικές, αφορώντας τις συγκεκριμένες επιχειρήσεις. Θα προσπαθήσουν να διαπιστώσουν κατά πόσον η προσωπικότητα και η συγκρότηση των υποψηφίων συνάδει με την συγκεκριμένη επιχειρησιακή κουλτούρα.

Κατ' αρχή σοβαρότης. Κανέναν δεν έβλαψε. Με μέτρο όμως. Για παράδειγμα, σε ένα επάγγελμα όπου είναι απαραίτητη η σοβαρότητα, όπως του Διευθυντή ενός τραπεζικού υποκαταστήματος, η εξωτερική εμφάνιση θα πρέπει να περιλαμβάνει κοστούμι με γραβάτα για τους άνδρες ή ταγιέρ για τις γυναίκες. Εκτός από την εξωτερική εμφάνιση, η συμπεριφορά θα πρέπει να είναι σοβαρή. Όχι όμως και παγωμένη. Καθώς οι Διευθυντές τραπεζικών υποκαταστημάτων οφείλουν να είναι επικοινωνιακοί, να αναπτύσσουν σχέσεις με πελάτες καθώς και να προωθούν τα τραπεζικά προϊόντα του υποκαταστήματός τους, θα πρέπει να εμπνέουν στους πελάτες τους σεβασμό μεν, πλην όμως και εμπιστοσύνη. Οι τεχνικές πωλήσεων συμπληρώνονται τις περισσότερες φορές και από ένα ειλικρινές χαμόγελο, μία ζεστή ματιά. Για να προκληθεί ένας ανάλογος συνειρμός στον λήπτη της συνέντευξης, οι υποψήφιοι για την κατάληψη μίας τέτοιας θέσης θα πρέπει να έχουν την ίδια διάθεση απέναντί του επίσης.

Με άλλα λόγια, θα πρέπει στους λήπτες μίας συνέντευξης να φροντίζουμε να συμπεριφερόμαστε αναλόγως της συμπεριφοράς μας στον χώρο εργασίας μας.

Κάθισμα του τύπου «σταυροπόδι» με τα πόδια σχετικώς ανοικτά, βαθύ κάθισμα σε πολυθρόνα, άπλωμα των προσωπικών αντικειμένων επάνω στο γραφείο της συνέντευξης (παλτό, κλειδιά, κινητό, χαρτοφύλακας, τσιγάρα, κράνος μοτοσυκλετιστή) δεν είναι ό,τι το καλύτερο θα μπορούσαμε να συναντήσουμε. Μην παραβιάζουμε ποτέ, μέσω τέτοιων συμπεριφορών, τον ιδιωτικό χώρο του λήπτη της συνέντευξης, μπορεί μέσα του να τις νιώσει ως απειλή ή και ασέβεια.

Ιδιαίτερα να αποφεύγουμε τις διαρκώς επαναλαμβανόμενες κινήσεις των χεριών. Πολλές φορές ίσως φέρουν σε αμηχανία τον ίδιο το λήπτη της συνέντευξης. Το να πιάνουμε συνέχεια τη μύτη μας, ίσως το εκλάβει ο λήπτης ότι είναι μία σύσταση πως η δική του μύτη είναι μουτζουρωμένη. Εκτός του ότι οι ψυχολόγοι έχουν αποδείξει ότι όταν λέμε κάποιο ψέμα πιάνουμε τη μύτη μας. Γενικά στη συμπεριφορά μας ας μην προκαλούμε, δεν θα χάσουμε από αυτό. Το σύνολο των τρόπων μας δεν θα πρέπει να αποπνέει τίποτα περισσότερο απ' αυτό που είμαστε.

Πολλοί εργοδότες, ιδίως της παλιάς σχολής, συνηθίζουν να προκαλούν αιφνιδιασμό στους εργαζομένους, ο οποίος καμιά φορά να αγγίζει και τα όρια της προσβολής. Μην ξεχνάμε ότι δεν υπάρχουν σε όλες τις επιχειρήσεις επαγγελματίες της ειδικότητας διοίκησης ανθρωπίνων πόρων, με αποτέλεσμα να κυριαρχούν στις σκέψεις των εργοδοτών αρκετές δοξασίες, των οποίων η εφαρμογή αν και ανεπιβεβαίωτη, έχει ευρεία διάδοση. Κάποιοι ίσως προχωρήσουν σε προσωπικού περιεχομένου ερωτήσεις. Άλλοι ίσως απαιτήσουν να προβούμε σε λίγα δευτερόλεπτα στον υπολογισμό μίας σύνθετης μαθηματικής πράξης. Κάποιοι άλλοι συνηθίζουν να χρησιμοποιούν την ειρωνεία, κάποιοι άλλοι ίσως να επιχειρήσουν να προσβάλλουν και να απαξιώσουν την επιχείρηση στην οποία προηγουμένως εργασθήκαμε, να ειρωνευθούν ίσως.

Δεν θα ήταν κακό να διατηρήσουμε την ψυχραιμία μας, μέχρι να δούμε προς τα πού οδεύει το γενικό πλαίσιο της συζήτησης. Οι υποψήφιοι, μπροστά στο ενδεχόμενο ενός αιφνιδιασμού, ας επιχειρήσουν να διατηρήσουν την ψυχραιμία τους. Ας

ζητήσουν διευκρινιστικές επεξηγήσεις. Μην ξεχνούν ότι ο συνομιλητής τους ίσως και να μπλοφάρει, ή να μην γνωρίζει σε βάθος το αντικείμενο της μπλόφας, απλά να προσπαθεί να «ρίξει άδεια για να πιάσει γεμάτα». Μην πανικοβάλλεστε, το παιχνίδι τελειώνει πάντα στο τελευταίο λεπτό, με το σφύριγμα της λήξης! Δείξτε επίσης ψυχικό μεγαλείο. Κάποιοι εργοδότες ίσως είναι απλώς «χωρατζήδες» και θέλουν να πουν και δυο λόγια παραπάνω. Μη σπεύσουμε να «αρπαχτούμε» ανταπαντώντας σε κάθε λέξη τους. Από πλευράς μας, αν πιστεύουμε ότι το συγκεκριμένο περιβάλλον εργασίας δεν μας ταιριάζει, ας απορρίψουμε πολύ ευγενικά τη συνεργασία με το συγκεκριμένο εργοδότη.

Γιατί τα λέμε όλα αυτά; Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου ενώ οι υποψήφιοι μας δήλωσαν μετά τη συνέντευξη ότι αυτή πήγε πολύ άσχημα και αμφιβάλλουν εάν ο εργοδότης θα ενδιαφερόταν γι' αυτούς, δεν άργησε να έρθει μία πρόταση εργασίας η οποία πολύ σύντομα να ανατρέψει τις εντυπώσεις αυτές. Κάποιοι εργοδότες αισθάνονται ότι αν προσβάλλουν τους υποψηφίους και αυτοί αντέξουν στην ψυχολογική πίεση, ότι αντιστοίχως θα επιδεικνύουν αντοχή και στην επιχείρηση ως εργαζόμενοι. Διαφωνούμε πάρα πολύ με αυτή τη λογική, καθότι οι υποψήφιοι κατά τη διάρκεια της συνέντευξης είναι συνήθως επιφορτισμένοι με πρόσθετα ψυχικά βάρη και επομένως είναι άδικο να τους κρίνουμε, επιχειρώντας να τους βαρύνουμε με άλλα.

Όσον αφορά στο κάπνισμα, καίτοι η καθολική απαγόρευση στους δημοσίους χώρους είναι πλέον νομοθετημένη, κάποιοι εργοδότες, θεωρώντας ιδιωτικό χώρο το γραφείο τους μπορεί να το συνεχίζουν και ίσως να σας προτείνουν ένα τσιγάρο, ιδίως αν η ώρα είναι περασμένη. Αν τόσο πολύ το έχετε ανάγκη και νομίζετε ότι μπορείτε να το διαχειρισθείτε με λεπτότητα και όχι να ζαλιστείτε και να σας βυθίσει στον κόσμο σας, μην το αρνείσθε, δείξτε ότι συμμετέχετε.

Καλό θα ήταν όμως, ακολουθώντας μία συντηρητική πολιτική, αν μπορείτε να πείτε «δεν πειράζει, κάπνισα στο δρόμο πριν έρθω, δεν χρειάζομαι τώρα, σας ευχαριστώ

πάρα πολύ, μιαν άλλη φορά». Εκτός της επίδειξης εγκράτειας, η απάντηση «μιαν άλλη φορά» ζεσταίνει τη σκέψη του εργοδότη και προδίδει αποφασιστικότητα εκ μέρους σας». Ποιος σας είπε ότι εκτός από ερωτήσεις «παγίδες» εκ μέρους των εργοδοτών, δεν υπάρχουν και απαντήσεις «παγίδες» εκ μέρους των εργαζομένων;

Καθ' όλη τη διάρκεια της συνέντευξης οι υποψήφιοι να κοιτάτε στα μάτια τον λήπτη της. Ποτέ πίσω του, έξω από το παράθυρο, σε ένα κόσμημα, στα ρούχα ή σε ένα συγκεκριμένο αντικείμενο. Οι εργοδότες πιστεύουν μερικές φορές ότι η αποφυγή της εστίασης του βλέμματος στο δικό τους βλέμμα, προδίδει ανειλικρίνεια. Εν πολλοίς δεν έχουν άδικο, μιας και πολλοί ψεύτες υποσυνείδητα αποφεύγουν την δια του βλέμματος επαφή. Δεν είναι όμως όλοι όσοι δεν κοιτούν στα μάτια ψεύτες. Να προσέχουμε επίσης το περίφημο κοίταγμα ψηλά όταν κάτι προσπαθούμε να ανακαλέσουμε στη μνήμη μας ή να υπολογίσουμε. Αυτή η κίνηση είναι ασυναίσθητη, συνήθως όμως γίνεται διότι προσπαθεί κάποιος, αποσπώντας το βλέμμα του, να συγκεντρωθεί στις σκέψεις του και μόνο, αποσύροντας τη ματιά του από τον άλλον. Μην ξεχνάμε ότι τα μάτια μας κρίνουν, άρα ο εγκέφαλος αποσπάται. Αυτή είναι η πιο πιθανή αιτία που όταν σκεφτόμαστε βαθιά, προσπαθούμε να αποφύγουμε το βλέμμα του συνομιλητή μας. Μην δείχνουμε συνοφρυωμένοι, μην λοξοκοιτούμε, μην σφίγγουμε υπερβολικά τα χέρια, μην κουνάμε υπερβολικά τα χέρια με θεαματικές κινήσεις.

Καθότι η κοινωνία μας διατηρεί τις συντηρητικές αφορμές της, ας διαχειρισθούμε τα οικογενειακά μας δεδομένα με σύνεση. Ας μιλήσουμε για τα παιδιά μας με θέληση και χαμόγελο, ας αποφύγουμε όμως τον υπερβολικό ενθουσιασμό. Ακόμα και τη σήμερα ημέρα υπάρχουν εργοδότες που στην περίπτωση των γυναικών υποψηφίων, θεωρούν ότι η ενασχόληση με τα οικογενειακά θέματα θα μπορούσε να λειτουργήσει εις βάρος των επαγγελματικών ενδιαφερόντων. Λανθασμένη άποψη, αλλά όπως είπαμε και πιο πάνω, δεν θα αλλάξουμε εμείς τον κόσμο. Ως προς τον τόπο της συνάντησης δείξτε κάποιο στοιχειώδες επίπεδο προετοιμασίας. Αν σας έχουν δώσει διεύθυνση Λ. Κηφισίας στην Αθήνα και καθώς η συγκεκριμένη

λεωφόρος διανύει αρκετούς δήμους με 3 διαφορετικές ενάρξεις της αριθμότης της, βεβαιωθείτε ότι έχετε καταλάβει σε ποιον ακριβώς δήμο θα αναζητήσετε τις εγκαταστάσεις του νέου εργοδότη.

Βεβαιωθείτε επίσης ότι τα συγκοινωνιακά μέσα που θα χρησιμοποιήσετε είναι τα κατάλληλα και προσπαθήστε να προβλέψετε το χρόνο προσέλευσής σας, επιτρέποντας στην κίνηση να ξεδιπλώσει το μεγαλείο της μεν, αλλά να μην σας αιφνιδιάσει δε. Αν κινηθείτε με ιδιωτικό αυτοκίνητο βεβαιωθείτε ότι είναι δυνατό να αναζητήσετε θέση στάθμευσης. Όπως θα δούμε και πιο κάτω, οι δικαιολογίες περί αυξημένης κυκλοφοριακής κίνησης δεν είναι πάντα πιστευτές.

Καθώς πολλές επιχειρήσεις εφαρμόζουν αυστηρούς κανόνες ασφαλείας, έχετε πάντοτε πρόχειρη την αστυνομική σας ταυτότητα, η οποία μπορεί να ζητηθεί. Ακολουθήστε υπομονετικά τις διαδικασίες ασφαλείας, καθώς μπορεί να σας ζητηθεί να φορέσετε στο πέτο μία καρτέλα εισόδου επισκέπτη, ή να ζητηθεί να συνοδευθείτε από πρόσωπο της ασφάλειας μέχρι τα γραφεία του εργοδότη, ή να περιμένετε να έρθουν να σας παραλάβουν εκπρόσωποί του και να σας οδηγήσουν εντός των εγκαταστάσεων.

Επιτρέψτε μία αναμονή τουλάχιστον 5 λεπτών, φθάνοντας επομένως νωρίτερα στον τόπο συναντήσεως, καθώς μερικές φορές το εσωτερικό τηλέφωνο του εργοδότη ή της γραμματέως του βουίζει, με αποτέλεσμα να χάνεται χρόνος κατά την αναμονή επικοινωνίας του προσωπικού ασφαλείας, προκειμένου να αναγγελθεί η προσέλευσή σας.

Κατά την αναμονή έξω από το γραφείο του νέου εργοδότη, δεν είναι ανάγκη να υπερ-απασχολήσετε το κινητό σας τηλέφωνο, επικοινωνώντας με φίλους και γνωστούς. Καλύτερα να διαθέσετε το διαθέσιμο χρόνο για την προσωπική σας αυτοσυγκέντρωση και περισυλλογή. Μπείτε στο γραφείο με σταθερά βήματα, μην σπεύδετε, μην είστε νωχελικοί. Μην αρπάξετε το χέρι του εργοδότη, μην δώσετε δα

όμως και την πιο υποτονική χειραψία. Και κυρίως, αφήστε να σας προτείνει πρώτος το χέρι. Αν όχι, περιορισθείτε να ακούσετε το έναυσμα «καθίστε».

Κατά τα 1-2 δευτερόλεπτα χειραψίας, μείνετε σε απόσταση σχεδόν τεντωμένου χεριού. Πλησιάστε όσο χρειάζεται για να μη σκύβετε, μην μένετε τόσο μακριά του σα να είναι άνθρωπος που τον φοβάστε για φορέα γρίπης. Κοιτάζτε τον κατευθείαν στα μάτια, μην κοιτάτε ποτέ αλλού. Το ίδιο και κατά την αποχώρησή σας. Μην χτυπάτε πόρτες που είναι ήδη ανοικτές, περάστε, σύμφωνα με τις οδηγίες που σας δόθηκαν. Μην χτυπάτε δυνατά πόρτες κλειστές. Περιοριστείτε στα 2-3 χτυπήματα με το ένα δάχτυλο, όχι όλα μαζί. Μην διακινδυνεύετε να κάνετε την παρουσία σας θορυβώδη, σε κάποιους δεν αρέσει.

Φοράτε όσα ρούχα χρειάζονται κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, ζητήστε μαλακά την άδεια να βγάλετε το σακάκι σας αν είναι κατακαλόκαιρο. Στη θέση σας, αν ο εργοδότης εξακολουθούσε να φορά το δικό του, θα προτείναμε να συνεχίσετε κι εσείς να το φοράτε, δείχνοντας αλληλεγγύη αλλά και επαγγελματισμό. Αποφύγετε τα τζιν παντελόνια, το αξύριστο πρόσωπο οι άνδρες, τα επιμελημένα ατημέλητα μαλλιά, αν η συνάντησή σας θα διεξαχθεί με κάποιον υψηλόβαθμο.

Η επαγγελματική προετοιμασία για τη συνέντευξη

Δεν θα κουραστούμε να υπενθυμίζουμε ότι κατά τη διάρκεια της συνέντευξης δεν αναζητούμε το τέλειο, μα το ταιριαστό. Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης να μην λαμβάνουμε αμυντική στάση σε όσα μας ερωτώνται. Και ποτέ απολογητικό ύφος. Γενικώς ένα τέτοιο ύφος μπορεί και να αποτελέσει «κόκκινο πανί» για τον λήπτη της συνέντευξης. Όσο και αν προκληθούν οι υποψήφιοι για λάθη δικά τους ή της επιχείρησης στην οποία εργάζονταν, γνωστά ή άγνωστα στους πολλούς, οι ίδιοι να επιδείξουν τον επαγγελματισμό τους και να προσπαθούν πάντα να κρατούν μία ισόρροπη στάση. Ούτε και το αντίθετο, να κατακεραυνώνουν τον πρώην εργοδότη τους, όσο προφανή και αν είναι τα λάθη τους. Οι εργοδότες δεν θέλουν να πιστέψουν ότι οι υποψήφιοι θα συμπεριφερθούν κάποτε σαν ποντίκια, τα οποία πρώτα εγκαταλείπουν το πλοίο στις δυσκολίες.

Οι υποψήφιοι να μην χρησιμοποιούν εκφράσεις του είδους: «τα ήξερα τα λάθη, έκαναν πολλά, τους τα είπα αλλά δεν ακούγανε». Μία τέτοια στάση μπορεί να εκληφθεί ως απόπειρα «εξυπναδικισμού» και ανευθυνότητας. Θέλουν να βλέπουν ότι οι υποψήφιοι, παρά τα λάθη, προσπάθησαν αλλά και συμπαραστάθηκαν στον εργοδότη τους, δεν αρκέστηκαν μόνο στην κριτική αλλά στη δημιουργική δράση. Εκτός αυτού η κριτική εκ των υστέρων ήταν πάντα μία ασφαλής λύση, όσο και κάπως ανεύθυνη.

Αν δεν γνωρίζουν τα συστήματα εργασίας του επόμενου εργοδότη τους, να μην προβαίνουν αφειδώς σε κριτική κατά πάντων των συστημάτων. Αν δεν γνωρίζουν καλά πρόσωπα και πράγματα της αγοράς, ας μην χρησιμοποιούν ονοματεπώνυμα ανθρώπων επίσης. Δεν μπορούν να γνωρίζουν τα πάντα, αλλά ο νέος εργοδότης μπορεί να εκτιμά ιδιαίτερα τα συστήματα αυτά, καθώς και τα πρόσωπα στα οποία αναφέρθηκαν οι υποψήφιοι, εκτός του γεγονότος ότι τα πρόσωπα αυτά φεύγοντας

από τον πρώην εργοδότη, ίσως γνωρίζονται ήδη με τον επόμενο εργοδότη. Το να έχουν μαζί τους οι υποψήφιοι μία μικρή τσάντα, ένα σημειωματάριο και μολύβι για να σημειώνουν είναι επίσης θεμιτό. Με πολύ διακριτικό τρόπο ας τηρούν μερικές σημειώσεις.

Μην το παρακάνετε με τις σημειώσεις και κυρίως, αν δεν σας έχει υπαγορεύσει ο εργοδότης κάτι, όπως για παράδειγμα τον αριθμό του κινητού του τηλεφώνου, μη σπεύδετε να τον διακόψετε κάθε λίγο λέγοντας: «παρακαλώ επαναλαμβάνετε πιο αργά διότι δεν σας προλαβαίνω να σημειώνω όσα λέτε;». Δεν είναι θέμα συγγραφής πανεπιστημιακών παραδόσεων η συνέντευξη πρόσληψης. Ίσια ίσα που ο συνομιλητής σας αναμένει από εσάς να είστε σε εγρήγορση και κατά κανόνα να θυμάστε απέξω τα όσα σας είπε.

Αν κατά την έναρξη της συνέντευξης επικρατήσει ένα παγωμένο ή και αμήχανο διάστημα, μην σπεύδετε να πανικοβληθείτε, μην δείξετε εκνευρισμό επίσης. Μπορεί ο εργοδότης να είναι και εκείνος αμήχανος, ιδίως αν δεν είναι έμπειρος σε λήψεις συνεντεύξεων. Μπορεί και να το κάνει επίτηδες για να δει αν θα πάρετε εσείς την πρωτοβουλία των κινήσεων. Αν το διάστημα είναι μεγάλο και πλησιάζει τα όρια του χάσματος, τότε μπορείτε να ξεκινήσετε εσείς πολύ απαλά, λέγοντας «σας ευχαριστώ που με καλέσατε, βρήκα πολύ ευχάριστη την ευκαιρία της πρόσκλησης αυτής προκειμένου να γνωριστούμε και να διαπιστώσουμε τι θέλετε να κάνουμε για την εταιρία σας».

Κάπως έτσι, ενδεχομένως να βγάλετε τον εργοδότη από τη δική του αμηχανία. Μπορεί μάλιστα και να τον ξεκουράσετε και να κάνετε τη συνέντευξη να είναι πιο άνετη για εκείνον. Αν είναι η πρώτη πρωινή ώρα εργασίας του, αν μόλις ολοκλήρωσε μία συνάντηση, ή είναι η τελευταία βραδινή ώρα εργασίας του, τότε ίσως η συνολική του διάθεση να μην είναι η καλύτερη δυνατή. Ίσως να μην είναι σε «φόρμα» γενικώς. Αφήστε του περιθώρια να «ανασάνει». Η συνέντευξη δεν είναι δύσκολη μόνο για εσάς. Πριν προσέλθετε στη συνέντευξη, καλό θα είναι να έχετε

ανιχνεύσει την αγορά και να έχετε συλλέξει μία σειρά στοιχείων που αφορούν στις οικονομικές επιδόσεις της εταιρίας, στα συστήματα παραγωγής, διακίνησης, προμηθειών, ανθρωπίνων πόρων, πληροφορικής κλπ. καθώς και στην εταιρική της φήμη. Δεν βλέπτε να κολακέψετε λίγο τον επόμενο εργοδότη σας, μην το παρακάνετε όμως, αναφέροντας τα δυνατά σημεία της εταιρίας στην οποία παραχωρείτε συνέντευξη και περιοριστείτε σε αυτά.

Για τα αδύναμα σημεία, να περιμένετε υπομονετικά να σας ρωτήσουν.

Αν δεν σας ρωτήσουν, μη σπεύσετε να τα θίξετε. Αφήστε να τονιστεί με αυτό τον τρόπο ο ενθουσιασμός σας, δεν βλέπτε. Αν ρωτηθείτε πώς συλλέξατε όλα αυτά τα στοιχεία, αποκαλύψτε τις πηγές σας σε περίπτωση όπου αυτές αφορούν στο διαδίκτυο, σε εφημερίδες, σε άλλα γραπτά κι επίσημα στοιχεία, αποφύγετε όμως να κατονομάσετε ανθρώπους που σας τις έδωσαν. Περιοριστείτε να δηλώσετε απλά, ότι τα στοιχεία αυτά σας τα μετέφεραν απλά άνθρωποι της αγοράς που έχουν καλή πληροφόρηση και ισχυρισθείτε ότι είναι περισσότεροι από ένας.

Αν σας ζητηθεί κατά τη διάρκεια της συνέντευξης να εκφέρετε γνώμη και άποψη για τα εταιρικά τεκταινόμενα, και πάλι με μέτρο, πράξτε το. Η υπερβολική διπλωματία καθώς και η αποφυγή διατύπωσης γνώμης, ειδικά σε υποψηφίους που διεκδικούν θέσεις εργασίας στελεχιακού επιπέδου, είναι καταστροφική. Και πάλι, ισχύει στην περίπτωση αυτή, ότι θα ήταν καλό να διατυπώνετε θετικές γνώμες, χρησιμοποιώντας το λόγο σας θετικά ακόμα και επί αρνητικών καταστάσεων. Αποφύγετε να πείτε: «η εταιρία σας έχει αποτύχει στο λανσάρισμα του νέου προϊόντος της», προτιμώντας να πείτε: «το προϊόν έχει μεγάλες προοπτικές ανάπτυξης».

Μια άλλη ερώτηση που συνηθίζεται κατά κανόνα σε υποψηφίους που διεκδικούν στελεχιακές και υπεύθυνες θέσεις, είναι του τύπου: «αν υποθεθεί ότι από αύριο το πρωί αναλαμβάνετε εργασία στην εταιρία μας, ποιο ακριβώς θα ήταν το σχέδιο δράσης που θα εφαρμόζατε;» Αυτή είναι όντως μία ερώτηση με πολύ μεγάλο

βαθμό δυσκολίας, διότι απαιτεί και μία πλήρη και ολοκληρωμένη απάντηση, όσο και επίγνωση των συνθηκών της συγκεκριμένης εταιρίας. Ως προς το τελευταίο, η ερώτηση είναι κάπως άδικη, μιας και οι υποψήφιοι δεν είναι εντός της εταιρίας, δεν διαθέτουν πλήρη πληροφόρηση, δεν γνωρίζουν την εταιρική κουλτούρα. Είναι τέλος, μια ερώτηση η οποία θέλει οπωσδήποτε απάντηση. Δεν θα είναι καλό να πείτε:» δεν έχω απάντηση, με αιφνιδιάζετε», ούτε να τα βάλετε μαζί τους απορώντας: «και πώς περιμένετε εγώ να απαντήσω σε αυτή την ερώτηση;».

Πώς να εκφράσετε τις σκέψεις σας

Εκτός των τεχνικών που περιγράψαμε στα προηγούμενα με σκοπό την διατήρηση των επιπέδων κοσμιότητας και επαγγελματισμού κατά τη διάρκεια της συνέντευξης σε υψηλό βαθμό, ίσως ζητηθεί από τους υποψηφίους να εκφράσουν τις σκέψεις τους επί σειράς ζητημάτων. Θα είναι καλό να διατηρούμε τον τόνο της φωνής μας σε μέτριο τόνο, ούτε υψηλό ούτε χαμηλό. Ο χαμηλός μπορεί να εκληφθεί είτε ως αδυναμία, είτε να προκαλέσει την έλλειψη ενδιαφέροντος του συνομιλητή εργοδότη. Ίσως και να τον εκνευρίσει αν δεν είναι σε θέση να σας ακούει καθαρά. Αν διαπιστώσετε ότι συνεχώς σας ρωτά: «πώς είπατε;», τότε φροντίστε να υψώσετε ελαφρά τον τόνο.

Μη χρησιμοποιείτε επίσης υψηλό τόνο. Μπορεί να τον εκνευρίσει, μπορεί να τον θεωρήσει ως απειλή επίθεσης, μπορεί να τον ζαλίσετε, μπορεί να πιστέψει ότι διακατέχετε από εκνευρισμό, όλα τα πιο πάνω όμως θα γείρουν τη ζυγαριά των εντυπώσεων προς την αρνητική πλευρά. Προσοχή μεγάλη θα πρέπει να επιδείξετε στη διάρκεια των απαντήσεών σας. Πολλοί επιθυμούν γρήγορες και «κοφτές» όπως τις λένε οι ίδιοι απαντήσεις. Σας υπέβαλαν μια ερώτηση με 15 λέξεις; Απαντήστε με 60 έως 100. Αν θέλουν να επανέλθουν και να σας ρωτήσουν διευκρινιστικά, έχουν κάθε δικαίωμα. Φροντίστε όμως να μην του αντιγυρίζετε κάθε λίγο την απάντηση: «σας το είπα και νωρίτερα». Μπορεί να εκληφθεί ως έλλειψη σεβασμού.

Την έκφραση αυτή χρησιμοποιήστε την μόνο εάν επεκταθεί νοηματικά και πέραν των όσων ήδη έχετε απαντήσει. Τότε πείτε: «με δεδομένη την απάντησή μου νωρίτερα, θα ήθελα να συμπληρώσω, προσθέτοντας επίσης...». Έτσι θα είστε στην ευχάριστη θέση αφενός να υπενθυμίσετε στον εργοδότη σκέψεις τις οποίες μπορεί να ξέχασε ο ίδιος, ή και να τονίσετε έμπρακτα ότι θυμάστε πολύ καλά τι είπατε νωρίτερα. Δεν είναι λίγοι οι εργοδότες που υποβάλλουν περισσότερες της μιας

φοράς την ίδια ερώτηση, μερικές φορές διατυπωμένη με άλλα λόγια, προκειμένου να διαπιστώσουν εάν είστε συνεπής στα λεγόμενά σας και δεν αλλάζετε γνώμη ή δεν λέτε πράγματα βγαλμένα κατευθείαν από τη φαντασία σας. Όχι κακή τεχνική εκ μέρους τους.

Σε κάθε περίπτωση διατηρήστε τις απαντήσεις σας σύντομες σχετικά. Φροντίστε, ως καλός συνομιλητής που έχει έλεγχο του εαυτού του και κατά συνέπεια των λεγομένων του, να μην συνεχίσετε την απνευστί απαρίθμηση καθηκόντων και αποκτήσετε μονότονο ύφος απαγγελίας. Φροντίστε να εκφράζετε όπως και στον γραπτό λόγο, που χρησιμοποιούμε σημεία στίξεως, αλλαγή παραγράφων κα. Ως παράδειγμα, δείτε το κείμενο του παρόντος εγχειριδίου το οποίο έχετε μπροστά σας. Προκειμένου να μην κουράζουμε, προβαίνουμε επί τούτου σε σύντομες αλλαγές παραγράφων, χρησιμοποιώντας κατά το μεγαλύτερο μέρος του μικρές προτάσεις.

Κάντε μικρές παύσεις, ιδίως μεταξύ των διαφορετικών καθηκόντων τα οποία περιγράφετε, να χρησιμοποιείτε την νοητή αλλαγή παραγράφων. Αφήστε 1 δευτερόλεπτο ώστε να δείτε την πιθανή επιδοκίμασία στα μάτια του λήπτη της συνέντευξης, αν τη διαπιστώσετε συνεχίστε. Αν όχι, αλλάξτε προς το βραδύτερο τον τόνο της φωνής σας, ή υψώστε πολύ απαλά τον τόνο σας, μήπως και αυτά ευθύνονται για την έλλειψη προσοχής του. Σε περίπτωση που το τηλέφωνό του ή η γραμματέας του διακόψουν την προσοχή του, διακόψτε αμέσως αυτό που λέτε, μην τον αναγκάζετε να σας ακούει μέχρι να ολοκληρώσετε, εκτός και αν ο ίδιος σας το ζητήσει.

Μεταξύ των διαφορετικών καθηκόντων, ζητήστε ευγενικά να μάθετε αν γίνετε κατανοητοί. Αν δεν γίνετε, πείτε: «με συγχωρείτε, επιτρέψτε μου να διατυπώσω εκ νέου τη φράση μου», αναλάβετε καλύτερα εσείς το βάρος της ανακρίβειας, μην τον επιτιμήσετε επειδή εσείς τα είπατε όλα σωστά αλλά εκείνος δεν σας πρόσεχε. Είναι εξίσου ευγενική όσο και αποτελεσματική μία τέτοια προσέγγιση. Πολλοί

υποψήφιοι, σε περιπτώσεις απαγγελίας-απαρίθμησης καθηκόντων, συνηθίζουν να αλλάζουν τόνο φωνής κατά τη διάρκειά της. Άλλοι επιταχύνουν και άλλοι επιβραδύνουν. Γενικώς, η αλλαγή ταχύτητας δεν είναι καλό κριτήριο διότι δείχνει μεταβολή των συναισθημάτων του υποψηφίου. Η συναισθηματική σταθερότητα είναι ένα κρίσιμο μέγεθος.

Με βάση τα γραπτά στο βιογραφικό σας σημείωμα ίσως να ερωτηθείτε συγκεκριμένα πράγματα. Γι' αυτό το λόγο φροντίστε να έχετε μαζί σας 2 αντίγραφα του βιογραφικού σας σημειώματος. Δεν είναι λίγοι οι εργοδότες που θα σας πουν ότι κάπου έχουν βάλει το βιογραφικό σας σημείωμα αλλά δεν θυμούνται πού. Καλό θα είναι να προθυμοποιηθείτε να τους δώσετε ένα αντίγραφο να το έχουν μπροστά τους. Εν συνεχεία, με βάση το αντίγραφο αυτό, πιθανά να σας ρωτήσουν διευκρινιστικά, για παράδειγμα τι είναι αυτό που γράφετε στο μέσο της 2^{ης} σελίδας. Ας έχετε ένα αντίγραφο κι εσείς μπροστά σας, μην ζητάτε: «δώστε μου σας παρακαλώ να δω τι γράφει το βιογραφικό μου» γιατί ίσως δημιουργήσετε την αμφιβολία ότι είτε δεν το έχετε γράψει εσείς, είτε ότι δηλώνετε ανακρίβειες.

Μην χρησιμοποιήσετε ποτέ την έκφραση: «για να δω λίγο το βιογραφικό μου να θυμηθώ καλά». Είναι καταστροφική έκφραση και προδίδει την εκ μέρους σας αδιαφορία έστω και της απλής μελέτης του, ως κίνηση προετοιμασίας για τη συνέντευξη. Δεν είναι καλό τα λεγόμενά σας κατά τη διάρκεια της προφορικής συνέντευξης να έρχονται σε ευθεία αντίθεση με τα γραφόμενά σας στο βιογραφικό σημείωμα. Αυτή η πράξη σας, θα κινήσει τις υποψίες του λήπτη της συνέντευξης ότι το βιογραφικό περιέχει αναληθή στοιχεία και ότι στον προφορικό σας λόγο, είστε περισσότερο ειλικρινής και επομένως σας ξέφυγε και είπατε την αλήθεια. Ο λήπτης της συνέντευξης ενδεχομένως να διακατέχεται από αστυνομικού τύπου διάθεση και να θεωρήσει τις ανακρίβειες ως αφορμές για περαιτέρω ενδελεχείς έρευνες, σε κάθε περίπτωση ο ύποπτος είστε εσείς.

Μην χρησιμοποιείτε τον στόμφο. Τοποθετηθείτε επακριβώς κατά την έκφραση των απαντήσεών σας, μην είστε υπερβολικοί. Αν είστε προϊστάμενος λογιστηρίου με 2 άτομα προσωπικό που αναφέρονται σε εσάς, δεν είναι ανάγκη να πείτε ότι αποφασίζατε για το σύνολο της εταιρικής οικονομικής λειτουργίας και δίνατε λόγο μόνο στον εργοδότη σας. Ιδίως αν η οικονομική διεύθυνση αυτής της εταιρίας, στην οποία ανήκατε, αποτελείται από 30 άτομα και υπάρχει και οικονομικός διευθυντής στον οποίο λογικά αναφέρεστε. Το πιο πιθανό θα ήταν να απορήσει ο λήπτης της συνέντευξης για το τι έκαναν δηλαδή οι υπόλοιποι 27 άνθρωποι. Και λόγω των μεγεθών, να θεωρήσει ότι επειδή οι 27 ήταν περισσότεροι από εσάς, μάλλον εσείς δεν έχετε καταλάβει τι λέτε και όχι αυτοί. Δεν αποκλείεται ο ρόλος σας να ήταν διακεκριμένος, πιστεύουμε όμως ότι έγινε σαφές ότι η από μέρους σας επίδειξη αλαζονική στάσης, ίσως αποτελέσει αφορμή σχηματισμού πολύ κακών εντυπώσεων. Μην υπερβάλετε σε κάτι αν αυτό δεν σας ανήκει. Δεν θα ισχυριστούμε ότι είναι απαγορευτικό να εξυψώνετε τον εαυτό σας, μην θεωρηθεί όμως από τους άλλους ότι πετάτε στα σύννεφα.

Επιθυμία των εργοδοτών είναι η επίδειξη αποτελεσμάτων εκ μέρους σας καθότι είναι πολύ σωστή η έκφραση ότι «εκ του αποτελέσματος κρινόμαστε». Στα αποτελέσματα θα πρέπει πάντοτε να είστε επικεντρωμένοι. Στο παράδειγμα του Προϊσταμένου Λογιστηρίου, δεν θα δοθεί τόσο ενδιαφέρον από πλευράς εργοδότη ότι παρακολουθείτε πολύ συχνά σεμινάρια, όσο το ότι επιτύχατε να ολοκληρώνετε τις εργασίες τέλους μηνός και έτους εγκαίρως και να παρέχετε έγκυρα οικονομικά στοιχεία στους εργοδότες σας.

Εκφράσεις όπως: «κάναμε τα πάντα», είναι καλό να λέγονται εκ των υστέρων και αφού έχει κερδηθεί η εμπιστοσύνη του πρώην εργοδότη, διότι αν ειπωθούν στην αρχή κινούν τις υποψίες ότι ο υποψήφιος είναι πολύ θεωρητικός ή ότι δεν ξέρει να εκφρασθεί λεπτομερώς ή ακόμα χειρότερα, ότι δεν είναι καλός γνώστης του αντικειμένου εργασίας του, άλλοι εργάζονταν και ο ίδιος απλώς ασκούσε εποπτεία χωρίς να κουράζεται ιδιαίτερα. Εκφράσεις του τύπου: «δουλεύαμε μέχρι το βράδυ»

δείχνουν μεν εγρήγορση και προθυμία, εκτιμητέες ιδιότητες από κάθε εργοδότη, πλην όμως μπορεί και να κινήσουν υποψίες ότι ο υποψήφιος εργαζόταν σε ένα μη-οργανωμένο περιβάλλον εξαιτίας του οποίου αναγκαζόταν να εργάζεται μέχρι το βράδυ, άρα πιθανόν να μην έχει να προσφέρει οργανωτικές βελτιώσεις στο νέο εργοδότη.

Αν αντιμετωπίσετε τον «εργοδότη-Θεό» μην απορήσετε. Πολλοί εργοδότες είναι μύθοι, έχουν τεράστια εξουσία και πολύ σεβασμό από τους υφισταμένους τους. Είναι λογικό με την κερκτημένη ταχύτητα αυτού του σεβασμού και μόνο, να αισθάνονται ότι υπερέχουν τόσο πολύ και σε τόσα πολλά που να σας αντιμετωπίζουν με αλαζονεία εκ μέρους τους, επιθετικότητα, ειρωνεία, υπερβολικό χιούμορ. Και στο τέλος να επιχειρήσουν να εξάγουν βιαστικά συμπεράσματα για εσάς. Μην χάσετε το ενδιαφέρον σας και μη σπεύσετε να επιφορτιστείτε με αρνητικές διαθέσεις. Στο κάτω-κάτω δεν σας προτείνουν γάμο. Μια συνέντευξη είναι όσο και αν κρατήσει κάποτε θα τελειώσει. Αρνηθείτε ευγενικά να προχωρήσετε στην επόμενη και όλα τελειώσαν. Δεν σας ανάγκασε κανείς να συμμετάσχετε.

Όταν σας ρωτούν: «περιγράψτε μου τα καθήκοντά σας αναλυτικά» μην απαντάτε: «εμείς κάναμε αυτό, εκείνο, το άλλο». Να λέτε «εγώ». Ο εργοδότης θέλει μεν να γνωρίζει όλη η διεύθυνσή σας με τους λοιπούς συναδέλφους τι κάνουν, αλλά ειδικά για εσάς θα ήθελε να εντοπίσει μέσα από όλο το πλήθος τι ακριβώς κάνετε. Όσο κι αν είστε υπερήφανοι που ανήκατε σε μία ομάδα κατά την εργασία σας στον προηγούμενο εργοδότη, ξεκαθαρίστε τα δικά σας καθήκοντα, κάντε τα συγκεκριμένα και διακεκριμένα. Ειδάλλως, ο λήπτης της συνέντευξης θα έχει κάθε δικαίωμα να πιστεύει ότι τα καθήκοντά σας ή δεν τα είχατε καταλάβει καλά ή ότι ήταν αόριστα. Και στις δύο περιπτώσεις, αυτό είναι κακό για εσάς.

Τι να μην εκφράσετε κατά τη διάρκεια της.

Η συνέντευξη πρόσληψης μοιάζει με θεατρικό ρόλο, χωρίς το υποκριτικό όμως μέρος. Διότι στην παράσταση που λέγεται συνέντευξη οφείλουμε να εκφράσουμε με τον καλύτερο τρόπο το ποιοι είμαστε και όχι ποιοι θα θέλαμε να είμαστε. Πρέπει η συνέντευξη να εκφράζει, όπως και σε ένα θεατρικό ρόλο, τον καλό εαυτό μας. Είπαμε πρωτίτερα ότι η έκφραση: «αφήνω τα συναισθήματά μου έξω από την πόρτα του γραφείου» όσο και αν είναι ηρωική, δεν είναι και τόσο ανθρώπινη, θα λέγαμε πιο πολύ παρωχημένη.

Δεν θέλουμε να πείσουμε τους υποψηφίους να προσποιούνται κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, διότι η υπερβολική παροχή λανθασμένων εντυπώσεων, πιθανόν να οδηγήσει σε απογοήτευση και τις δύο πλευρές, εργοδότη και εργαζομένου με πολύ δυσάρεστες συνέπειες. Νομίζουμε όμως ότι το σωστό είναι οι υποψήφιοι να αφήνουν κατά μέρος τις ακραίες θέσεις τους και να περιορίζονται στην πληθώρα των υπολοίπων θέσεών τους.

Πολλά στη ζωή μας είναι θέμα εικόνας. Όχι μόνο εικόνας. Αλλά όπως καθαρίζουμε και στολίζουμε το σπίτι μας στις γιορτές, έτσι πρέπει, με γιορτινή διάθεση, να αντιμετωπίζουμε και την ευκαιρία μίας συνέντευξης η οποία πιθανόν να μας προσφέρει δυνατότητες και ευκαιρίες που ούτε καν τις προβλέπουμε. Δεν ξέρουμε ποτέ αν μία επιχείρηση στην οποία εισήλθαμε προσωρινά, θα μας προσφέρει την ευκαιρία για μία σπουδαία σταδιοδρομία. Ας το ελπίσουμε. Είδαμε πιο πάνω ότι η ψυχραιμία είναι το πρώτο ζητούμενο. Εδώ θα δούμε ότι η αυτο-κυριαρχία είναι το συμπλήρωμά της. Κατά τη συνέντευξη θα πρέπει να έχουμε πάντα κατά νου ότι είμαστε σε ένα περιβάλλον όπου μας κρίνουν. Οι λεπτομέρειες μετρούν.

Οι κριτές δεν ξέρουμε αν έχουν την καλύτερη διάθεση, και εν πολλοίς, αν έχουν την ικανότητα να μας κρίνουν σωστά. Τεχνικά, οι κρίσεις διεξάγονται από την πλειοψηφία των εργοδοτών –ιδίως των μη επαγγελματικών στελεχών διοίκησης ανθρώπινου δυναμικού- με δύο τρόπους: α) από το 0 έως το 100, όπου ο κριτής αρχίζει να γεμίζει ένα θεωρητικό «δοχείο» σκέψεών του με θετικές σκέψεις κάθε φορά που του δίνουμε ένα θετικό μήνυμα, μία χρήσιμη ή κρίσιμη πληροφορία και κατά τη διάρκεια ή εν συνεχεία αφαιρεί τυχόν αρνητικά ή λανθασμένα πράγματα είπαμε προκειμένου στο μυαλό του να βγάλει ένα τελικό «σκορ» και β) από το 100 έως το 0, όπου ο κριτής ξεκινά μαζί μας έχοντας βαθμολογήσει ήδη εξ αρχής με 100, αλλά ψάχνει να βρει όλα τα λανθασμένα μας στοιχεία, ανακριβείς απαντήσεις, λάθη στη συμπεριφορά μας κι αυτά που θίξαμε στα προηγούμενα ώστε να εξάγει και εκείνος το τελικό σκορ δι' αυτής της μεθόδου.

Και οι δύο αυτές μέθοδοι είναι κάπως ατελείς και ανακριβείς, δεν θα κρύψουμε όμως ότι αυτές χρησιμοποιούνται κατά πλειοψηφίαν. Στην πρώτη περίπτωση, ο υποψήφιος θα πρέπει να προσέξει να μην κάνει κρίσιμα λάθη στην αρχή, διότι πιθανώς να εμποδίσει τον κριτή να αρχίσει να γεμίζει το θεωρητικό «δοχείο» σκέψεων, να τον καθυστερήσει και να χάσει έτσι θεωρητικές «μονάδες». Στη δεύτερη περίπτωση, ο υποψήφιος θα πρέπει να αποφύγει τη μεγάλη γκάφα στο τέλος, διότι πιθανόν, με δεδομένη και την κόπωση του κριτή, να δεχθεί μία ομοβροντία αφαίρεσης θεωρητικών «μονάδων από το «δοχείο» και αυτό να του στοιχίσει σημαντικά. Δεν ξέρουν όμως οι υποψήφιοι ποιος κριτής ανήκει σε ποια κατηγορία. Εντυπωσιακό επίσης είναι ότι ούτε και οι ίδιοι οι κριτές το συνειδητοποιούν, ακόμα και αν διαθέτουν σχετική εμπειρία διεξαγωγής συνεντεύξεων πρόσληψης. Γενικά οι υποψήφιοι θα πρέπει να είναι προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουν όλα τα είδη κριτών-εργοδοτών, ό,τι κι αυτοί αν έχουν ως προσέγγιση.

Όσο ευνόητα και αν φαίνονται τα πιο κάτω, είναι εξίσου σημαντικά. Διεξάγοντας συνεντεύξεις με υποψηφίους κατά τα 20 τελευταία χρόνια, σας ομολογούμε ότι τα

λάθη, σαν κι αυτά που θα περιγραφούν στα επόμενα, τα βλέπουμε συχνά. Δεν μπορεί όλοι οι υποψήφιοι που έχουμε συναντήσει να είναι τόσο αδαείς, ιδίως όταν η εταιρία μας ασχολείται κατά κανόνα με την αξιολόγηση έμπειρων στελεχών, πολλά από τα οποία έχουν μεγαλύτερη προϋπηρεσία και από εμάς τους ίδιους.

Είναι, νομίζουμε, το άγχος που τους καταβάλλει και τους οδηγεί σε λάθη. Και είναι απολύτως φυσιολογικό. Είναι άσκοπο να σας πούμε τη φράση κλισέ: «μην έχετε άγχος». Θα έχετε το ξέρουμε. Κι εμείς έχουμε πάντα. Όλοι οι άνθρωποι, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων έχουν. Μην ξεκινάτε τη συνέντευξη δηλώνοντας: «έχω λίγο άγχος». Καθότι ζούμε σε έναν κόσμο εν πολλοίς ανειλικρινή, ίσως ο εργοδότης θεωρήσει ότι δεν λέτε όλη την αλήθεια και στην πραγματικότητα έχετε πολύ άγχος, και θέλετε να το καλύψετε δηλώνοντας ότι έχετε λίγο. Μη χειροτερεύετε τη θέση σας έτσι. Μην κάνετε σε κανέναν την χάρη να σας αδικήσει εκ προοιμίου. Στο κάτω-κάτω, στο χέρι του κριτή θα είναι να το κάνει από μόνος του. Προς τι η βοήθεια εκ μέρους σας;

Μην ξεκινάτε με το επιχείρημα: «η ζωή στις σύγχρονες επιχειρήσεις είναι χάλια». Όλοι ξέρουμε, ασχέτως αν το έχουμε συνειδητοποιήσει σε βάθος, ότι η ζωή στις πόλεις, μακριά από τη φύση και τους φυσιολογικότερους ρυθμούς, δημιουργεί στην ανθρώπινη βιολογία όσο και ψυχολογία κάποια θέματα. Μην τα υπερ-τονίζετε. Και μην δείχνετε στους επιχειρηματίες ότι ανήκετε στην μικρή μεν όχι τόσο μικρή όμως μερίδα ανθρώπων που φθονούν τον εργοδότη τους για πολλούς λόγους. Έτσι ίσως εκλάβει τη δήλωσή σας αυτή. Αν αργήσετε στο προγραμματισμένο σας ραντεβού, ας είστε προετοιμασμένοι να δείξετε αυτοκυριαρχία, δεν είναι ανάγκη να ζητήσετε 25 φορές συγγνώμη, όσο κι αν είναι ευγενικό, η υπερβολική έκφραση μετανοίας μπορεί και να δείξει ότι φοβάστε κάτι. Ο φόβος, όταν είναι υπερβολικός, αποτελεί απόκλιση, μην το ξεχνάτε.

Αν αργήσατε, προσέξτε διότι η φράση: «είχε πολύ κίνηση» προκαλεί παγκοσμίως τη θυμηδία, μιας και είναι η πιο κοινότυπη σε όλο το βιομηχανικό κόσμο. Ας είστε λίγο

περισσότερο ευρηματικοί, επικαλεστείτε ένα ατύχημα, ή ότι η προηγούμενη συνάντησή σας καθυστέρησε. Για λόγους τάξεως και ευγενείας, ας έχετε πρόχειρο πάντα το τηλέφωνο της γραμματείας του εργοδότη που έχετε προγραμματισμένη συνάντηση μαζί του. Θα εκτιμηθεί ιδιαιτέρως να καλέσετε από το αυτοκίνητό σας ή από το μέσο μαζικής συγκοινωνίας και να ειδοποιήσετε σχετικά. Δεν διευκολύνει πολύ τον εργοδότη, ιδίως αν έχει άλλη συνάντηση προγραμματισμένη εν συνεχεία, οπότε μην θεωρήσετε ότι επειδή καλέσατε απλά στο τηλέφωνο πως λύθηκαν όλα τα προβλήματα.

Η διατύπωση θέσφατων είναι από μόνη της μία μικρή καταστροφή. Οι εργοδότες θα ήθελαν να δουν από τους υποψηφίους ότι έχουν κατασταλαγμένες επαγγελματικές απόψεις, όχι όμως και ότι είναι απόλυτοι. Όπως είδαμε πιο πάνω διατυπώσεις του είδους: «όλοι οι υπάλληλοι είναι άχρηστοι» προδίδουν δική σας αλαζονική στάση. Μην προβείτε σε γενικεύσεις του είδους: «όλοι φοροδιαφεύγουν», χρησιμοποιήστε τη διπλωματία. Η διπλωματική στάση χρειάζεται σε όλα σχεδόν τα επαγγέλματα, σχεδόν ασχέτως ιεραρχικής δομής. Μην απορείτε έκδηλα σε κάθε ερώτηση και ζητάτε διευκρίνιση: «γιατί με ρωτάτε». Πιθανόν να δώσετε την εντύπωση ότι είστε πλήρως αδαείς σε θέματα συνεντεύξεων και αν έχετε προηγούμενη προϋπηρεσία, να απορήσουν πώς και καταλάβατε κάποιες θέσεις εργασίας χωρίς να έχετε δώσει συνέντευξη.

Μην σπεύδετε ποτέ, ποτέ, ποτέ, να διατυπώνετε την ερώτηση: «τι μισθό δίνετε γι' αυτή τη θέση» ή «τι μισθούς δίνετε γενικώς». Η πλειοψηφία των εργοδοτών προτιμά να σκεφθεί καλά μετά το πέρας της πρώτης συνεντεύξεως και κατά τη διάρκεια της δεύτερης ή των επόμενων να θίξει τα μισθολογικά θέματα. Μην εκδηλώνετε αγωνία σε αυτό το θέμα διότι πολλοί εργοδότες θα ήθελαν να διατυπώσουν μία οικονομική πρόταση σε έναν και μόνο υποψήφιο, τον εκλεκτό και όχι σε περισσότερους από τους οποίους θα λάβουν συνεντεύξεις πρόσκλησης, για λόγους μυστικότητας, προκειμένου να μη διαρρεύσει στην αγορά το μισθολογικό επίπεδο της συγκεκριμένης θέσης. Άλλοι μπορεί να το εκλάβουν ως επιπλέον

θάρος εκ μέρους σας ή και ως έλλειψη σεβασμού του απορρήτου της επιχείρησής τους.

Μη ρωτάτε επίσης: «και τι μισθούς παίρνουν οι υπόλοιποι συνάδελφοί μου;». περιέργειες του είδους αυτού χαρακτηρίζονται κακώς. Εκτός αυτού, η προτίμηση των εργοδοτών είναι ο κάθε υπάλληλος να κοιτάζει τη δουλειά του και να μην ασχολείται με αλλότρια θέματα. Ούτε να διαπράττει κουτσομπολιά με αφορμή τους μισθούς. Άλλες εταιρίες, που διατηρούν ξεκάθαρα μισθολογικά επίπεδα, ίσως θίξουν το μισθολογικό θέμα εξαρχής, περισσότερα όμως επί του θέματος στα επόμενα, ιδίως στο κεφάλαιο που πραγματεύεται την οικονομική διαπραγμάτευση από την πλευρά των υποψηφίων.

Μην δείχνετε ποτέ «τσακισμένοι». Μην μεμψιμοιρείτε ή και θρηνείτε για την αδικία που σας έκαναν να σας διώξουν από την προηγούμενή σας δουλειά. Βρίσκεστε σε επαγγελματικό χώρο, να φέρεστε σαν επαγγελματίες. Είπαμε και πρωτίτερα ότι δεν είναι γάμος η σύμβαση εργασίας, μην υπερβάλλετε. Αν η επιχείρησή σας έκλεισε, δείξτε τη λύπη σας, με συγκρατημένες φράσεις, μην κάνετε σα να χάθηκαν όλα. Οι εργοδότες μπορεί να θεωρήσουν ότι είστε από τους καπετάνιους εκείνους που –ναι μεν υπηρετώντας έναν κώδικα τιμής- μη αντέχοντας την απώλεια του караβιού τους πνίγονταν μαζί του, οι εποχές τώρα άλλαξαν και απαιτούν προσαρμοστικότητα και ευελιξία.

Αποφύγετε τις αναφορές του είδους: «εμείς» θέλοντας να πείτε για την προηγούμενη εργασία σας. Εφόσον φύγατε, πάψτε να λέτε «εμείς», διότι ασυναίσθητα μπορεί να προκαλέσετε το νέο εργοδότη να σκεφτεί ότι είστε προσκολλημένοι συναισθηματικά τόσο πολύ στο παρελθόν που δεν θα μπορείτε να προσαρμοστείτε κατά το μέλλον, τουλάχιστον το εγγύς. Μην επιδεικνύετε αλαζονεία, συγκρίνοντας τη μεγάλη επιχείρηση στην οποία εργαστήκατε με τη μικρή στην οποία είστε υποψήφιοι, εκφραζόμενοι υποτιμητικά. Δεν ξέρετε ούτε κι εσείς πού ακριβώς θα σταδιοδρομήσετε και πού θα βρείτε μεγάλη ψυχική

ικανοποίηση, στη μεγάλη ή στην μικρή εταιρία. Μην προβαίνετε σε προσωπικές αναφορές του εργοδότη σχολιάζοντας το ντύσιμό του χιουμοριστικά. Αν είναι ξένος, μην θίγετε ποτέ αρνητικά ευαίσθητα θέματα της πατρίδας του, όπως πολιτικά ή κοινωνικά φαινόμενα. Μην σχολιάζετε την επίπλωση του γραφείου του, την ακαταστασία που ενδεχομένως επικρατεί ή τον υψηλό πλούτο της διακόσμησης. Δεν είναι λίγοι αυτοί που θα θεωρήσουν ότι κάνοντας τα αμέσως πιο πάνω και προβαίνοντας σε δηκτικούς σχολιασμούς, ίσως ο επόμενος στόχος αρνητικών σχολιασμών να είναι εκείνοι. Μην τους προκαλείτε ποτέ αρνητική διάθεση, δεν είναι καλό. Μην ανταπαντάτε, μην τους διακόπτετε αν δεν έχουν ολοκληρώσει τη φράση τους. Δείξτε ότι ακούσατε πολύ καλά και ζητήστε άδεια να σχολιάσετε κάτι που είπαν ή και να ρωτήσετε να σας το εξηγήσουν καλύτερα. Μην πέσετε ποτέ στην παγίδα, ιδίως οι νεότεροι να λέτε: «αυτή τη θέση αναγκαστικά την αποδέχθηκα, πάντα άλλη ήθελα να κάνω» κινώντας ενδεχομένως τις υποψίες ότι αισθάνεστε αποτυχημένοι.

Πώς να συμπεριφερθείτε μετά από τη συνέντευξη

Όταν η συνέντευξη ολοκληρωθεί, θα ήταν καλό να αποχωρήσετε με σταθερό τρόπο. Χωρίς βιασύνη, με ευγένεια χαιρετήστε δια χειραψίας, (αν προταθεί) και μην κάνετε περιττές ερωτήσεις. Πείτε απλά: «σας ευχαριστώ πολύ, θα παραμείνω στη διάθεσή σας». Δεν είναι ανάγκη να εκφράσετε την περιττή ερώτηση: «πώς τα πήγα, ήμουν καλός;», ούτε να πιέσετε να σας απαντήσουν πότε θα ειδοποιηθείτε για δεύτερη συνάντηση ή για το αποτέλεσμα της συνάντησης. Το να δείξετε κάποιο ενδιαφέρον δεν είναι κακό εκ των υστέρων αν και η πρακτική αυτή ταιριάζει περισσότερο στις μη-οργανωμένες επιχειρήσεις, καθότι οι οργανωμένες έχουν σχεδόν πάντα να επιδείξουν αξιοπιστία και επομένως είναι συνεπείς στην παροχή απαντήσεων στους εργαζομένους γραπτώς ή τηλεφωνικώς.

Κατά το παρελθόν εκτιμάτο πολύ η αποστολή μίας ευχαριστήριας επιστολής προς τον λήπτη της συνέντευξης, στην οποία να περιγράφατε πόσο αξιόλογη ήταν η εμπειρία της ανταλλαγής απόψεων μαζί του και πόσο πολύ θα επιθυμούσατε πράγματι να συνεργαστείτε μαζί του. Στις μέρες μας, καθώς οι πολλές τυπικότητες ξεπερνιούνται με γοργούς ρυθμούς, δεν είναι σίγουρο ότι κάτι τέτοια θα έχει τον δέοντα αντίκτυπο. Φανερώνει μεν έναν βαθμό οργάνωσης από πλευράς σας, δεν μπορούμε όμως να εντοπίσουμε εύκολα σε ποιο είδος επιχειρήσεων αυτή η ενέργεια θα έχει αποτέλεσμα.

Μπορείτε επίσης να στέλνετε το βιογραφικό σας σημείωμα επισκεπτόμενοι το site μας www.hrstrategy.gr